

MOGIŁA (55) *sb f*

o oraz a jasne.

sg *N* mogiła (11). ◇ *G* mogiły (4). ◇ *D* mogile (2). ◇ *A* mogiłę (7). ◇ *I* mogiłą (2). ◇ *L* mogile (14). ◇ *pl N* mogiły (1). ◇ *G* mogił (6). ◇ *A* mogiły (7). ◇ *L* mogiłach (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

1. Ziemia usypana nad miejscem, w którym jest pochowany zmarły, grobowiec, nagrobek; *sepulcrum, tumulus* *Vulg; aggesta tumulo tellus, iniecta gleba tumulis* *Cn* (44) : Widzę czternaście mogił: á ty niefortunliwa/ [...] Obłapiałz żimné groby *KochTr* 14; *StryjKron* 260; (*nagł*) Nagrobek opiléy bábie. (–) CZij to grób? boday zdrów pił. cziiiá to mogiłą? *KochFr* 71, 65; Ale przy tey tu mogile/ przy tym martwym cieľe/ Przechodź łobie podroźniku y tám y lám śmieľe. *KlonŻal* C4, C4, Dv; *KochMuza* 27; Nie śpiewałem tu żywey/ nád mogiłą muľzę/ Nád zwyczaj pieśń *WisznTr* 8; *KochPieś* 50; Tá mogiłą hnet z ziemią będźie porownána/ Gdyż iest wieľczkowá łkaźniá ná zburzenie dána. *GórnTroas* 47, 22, 36, 37, 38 [2 r.] (14); Vpuść ná tę mogiłę ktorą kropię z oczy *SzarzRyt* D 2.

mogiła czyja [*w tym: pron poss* (7), *G sb* (1)] (8): Otho ia otworzę mogiły wálfe [*tumulos vestros; groby wálze* *WujBib*]/ y wywiodeľ was z grobow wálfych ludu moy *Leop Ez* 37/12, *Ez* 37/13; *KochFr* 55; *KlonŻal* B3v; *Pyrrhus* záśię *Polixenę* od mátki oderwawľzy, ná oycá łwégo mogile zábił. *GórnTroas* 6, 6, 24, 25.

W połączeniu z przymiotnikiem od n-loc (2): Ná Sokálfkíe mogiły. *KochFr* 32 *nagł*; *OrzJan* 17.

W charakterystycznych połączeniach: mogiła smętna; mogiłę otworzyć (2).

Fraza: »mogiła [kogo] przykryie« (2): iednáź mogiłą Oboie was przykryie. *KochOdpr* D2; *KochFr* 121.

Zwrot: »z mogił wstawać« (1): Grékowie z mogił wľtáią *GórnTroas* 33.

Wyrażenia: »krwawa mogiła« (1): Dármo niešťczefna ná krwáwe mogiły Poglądałz/ łynyc twe wľafne pokryły. *GrochKal* 24.

»licha mogiła« (1): Przyľzłoby dźiś leźć tobie W złotym/ Podłodowłki/ grobie. Teraz cię lichá mogiłą Znácznégo męźá przykryła *KochFr* 121.

»mogiła wyniosło usuta, wyniosła« [*szyk 1 : 1*] (1 : 1): y zábił go Xiążę *Drewlanfkie* *Maldit* álbo *Nifkinia*/ támże pogrzebion w *Koroľtenie* pod mogiłą wyniosło wľfutá *StryjKron* 122; *GórnTroas* 74.

Szereg: »grob albo mogiła« (1): *Polyandrium*, Mieľce gdzie wiele grobów álbo mogił yeľt/ gdzie łie yáka bitwá łtáľá. *Mącz* 308d.

W przen (1) : Krew wylaná nie łtáľá/ áni téź łpłynęľá: Mogiłą záraz wľzytkę kwápliwie požárlá *GórnTroas* 74.

2. *Kopiec, pagórek; tumulus* *Mącz; excelsum* *PolAnt* (3) : *Tumulus*, *Mogiła/ góra/ Abusive*, *Grób*. *Mącz* 468c; Ná wierzćliu mogił [*In summitate locorum capite excelsorum; Ná wierzchách y wyľokich górách* *WujBib*]/ przy drodze/ y ná rozłtániach łtáneľá. *BudBib Prov* 8/2.

Szereg: »mogiła i grob« (1): *locus tumulosus*, Mieľce mogił y grobów pełne. *Mącz* 468c.

3. *Słupy kamienne, stawiane przez panujących dla upamiętnienia swych zasług oraz na cześć bóstw* (1) : Teź poľamał mogiły [*contrivit statuas; pokruľzył słupy* *WujBib*]/ á wyrábał gáie *BudBib* 4.*Reg* 23/14.

4. *n-loc Miejscowość (7)* : Ten też Krol [*Kazimierz Wielki*] w Mogile kłaźtorá dokonał/ kthory był Iwo Biłkup záložyl. *BielKron* 376v, 359v, 364, 376v *margin*, 396v; ze Posłowie Rakuscy Krakow minąwszy (sám tylko Pan z Zerotina w Mogile był) do Krasnegostawu iachali. *ActReg* 154, 86.

5. *n-pers (1)* : Lukalzá Stroycá/ y Ieremia Mogiłę narodu Wołofkiégo/ ludzie w oyczyźnie ich znácznie vrodzoné [...] zá szlachćice y obyvátele Korony téy przyymuiemy. *SarnStat* 75.

Synonimy: 1. *grob*; 2. *kopiec*; 3. *slup*.

JB